

Evropski ekonomsko-socialni odbor

ECO/357
Dokončno oblikovanje EMU –
naslednji mandat evropskega
zakonodajnega organa

Bruselj, 9. julij 2014

MNENJE

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

o

dokončnem oblikovanju EMU in predlogih Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za
naslednji mandat evropskega zakonodajnega organa
(mnenje na lastno pobudo)

Poročevalca: **Joost van IERSEL** in **Carmelo CEDRONE**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 19. septembra 2013 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Dokončno oblikovanje EMU in predlogi Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za naslednji mandat evropskega zakonodajnega organa.

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 19. maja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 500. plenarnem zasedanju 9. in 10. julija 2014 (seja z dne 9. julija) s 195 glasovi za, 8 glasovi proti in 9 vzdržanimi glasovi.

*

* *

1. Načrt za naslednji mandat evropskega zakonodajnega organa

Glede na velikanske izzive, s katerimi se srečuje ekonomska in monetarna unija EU, EESO meni, da:

- je cilj EMU kot temelja prihodnjega razvoja EU spodbujanje kakovosti življenja, blaginje in stabilnosti za evropske državljane. Ustvarjanje zaupanja in ugodni pogoji za realno gospodarstvo so pogoj za rast, zaposlovanje, konkurenčnost in naložbe. Ti vidiki poudarjajo pomen EMU tako za članice euroobmočja kot za preostale države članice;
- mora zaradi nepredvidljivosti dogodkov euroobmočje nujno ustvariti prave pogoje, saj v današnjem globaliziranem svetu nobena evropska država ne more ukrepati po svoje. To pa močno vpliva na upravljanje EMU in njene politike;
- EMU ni samostojna entiteta. Zamišljena je bila kot dokončanje odprtega evropskega notranjega območja in enotnega trga. EU in države članice si morajo skupaj prizadevati za fiskalno disciplino in spremljajoče ekonomske in socialne politike za rast in zaposlovanje kot ključne dejavnike za uspešno konsolidacijo¹;
- bodo potrebna velika prilagajanja ekonomskih in strukturnih politik, ki so bile do nedavnega v glavnem v izključni pristojnosti držav članic, da bi zagotovili konvergenco med državami članicami na številnih področjih. Odpraviti je treba dvome in napetosti ter si skupaj prizadevati za vzpostavitev zaupanja. Tesnejša unija bo vplivala na celotno družbo. Zagotoviti je treba socialni dialog in dialog z državljani na vseh ravneh.

¹

Glej mnenje EESO ECO/336 o *ekonomskih politikah držav članic, katerih valuta je euro*, poročevalec: g. DELAPINA, točka 1.6 ([UL C 133, 9.5.2013](#)).

Glede na vse to EESO poziva evropski zakonodajni organ, da v novi sestavi čim prej pripravi načrt za reševanje perečih problemov.

V zvezi s tem EESO predlaga:

- I. **dokončanje EMU** s trdno strukturo upravljanja in vodenja euroobmočja na podlagi:
 - i. **monetarnega in finančnega stebra**, vključno z vzpostavitvijo popolne bančne unije na ravni EU, da bi ustvarili vseevropski trg kapitala in zaščitili davkoplačevalce pred prevzemanjem prevelikega tveganja in neizpolnjenimi finančnimi obveznostmi;
 - ii. **ekonomskega stebra** z vse večjo soodvisnostjo držav članic tako na makro kot mikro ravni, da bi okrepili sprejemanje odločitev na področju ekonomske politike in s tem povečali rast, zaposlovanje, konkurenčnost, konvergenčnost in evropsko solidarnost;
 - iii. **socialnega stebra**, da bi ustrezno upoštevali socialne učinke ekonomskih prilagajanj;
 - iv. **političnega stebra**, vključno z večjo odgovornostjo in demokratično legitimnostjo, da bi povečali verodostojnost in zaupanje;
- II. čim prejšnje oblikovanje resničnega **evropskega načrta za rast in zaposlovanje**, ki temelji na obsežnem programu naložb, ki se financira z javnimi in zasebnimi naložbami in zagotavlja fiskalne spodbude. Treba je zagotoviti rebalans in **pravilno izvajanje obstoječih instrumentov**, zlasti šesterčka, dvojčka in evropskega semestra;
- III. določitev časovnega razporeda in podrobnosti v zvezi z **uvvedbo politične Evrope** kot celote, tudi v okviru temeljitega razmisleka o sestavi institucij v okviru nove evropske konvencije;
- IV. uvedbo strategije za **komuniciranje in poenostavitev** EMU kot skupnega projekta Komisije, EP, držav članic in civilne družbe.

2. **EMU – temeljni kamen**

- 2.1 EESO poudarja, da učinek popolne in uspešne EMU presega proračunske, monetarne in bančne dogovore. Z osredotočenim vodenjem bi morali navdušiti državljane in gospodarske akterje za skupno stvar in razviti občutek pripadnosti Evropi.
- 2.2 Prihodnjih pet let je ključnega pomena za dokončni razvoj še vedno krhke EMU. Za to pa potrebujemo predvsem odgovornost, odprtost in transparentnost, torej učinkovite politike ter jasna in nedvoumna sporočila (brez dvoličnosti) vlad držav članic euroobmočja, Sveta in vseh drugih organov EU.

- 2.3 V skladu s pozivom nekaterih izjemnih evropskih politikov vidi EESO politično unijo kot orientacijsko točko na horizontu². Tudi EESO razmišlja o politični uniji ne samo z vidika dokončanja same EMU, temveč tudi z vidika širšega mednarodnega konteksta današnjega globaliziranega sveta, ki močno postavlja pod vprašaj politično ureditev, ki je sledila vestfalskemu miru, in regulativne zmogljivosti posameznih držav.
- 2.4 Nobena evropska država ne more obstajati sama v današnjem globaliziranem svetu. Suverenost države je bolj zagotovljena v skupnem političnem in ekonomskem okviru.
- 2.5 V poročilu predsednika Van Rompuya Na poti k pravi ekonomski in monetarni uniji iz novembra 2012 in sporočilu Komisije na to temo iz decembra istega leta je bil predstavljen osnutek načrta s konkretnimi ukrepi v tej smeri. EESO je to pozdravil³. Glavni problem je, da ločevanje med skupno valuto in medvladnim gospodarskim upravljanjem kljub precejšnjemu napredku še naprej ustvarja nepremagljive napetosti. EESO vztraja, da mora ostati Van Rompuyev poročilo podlaga za zakonodajne predloge v naslednjem obdobju.
- 2.6 Gospodarska in finančna kriza sta prizadeli zlasti euroobmočje in razkrili sedanje omejitve EMU. Euro številni ne vidijo kot gradnika evropskega povezovanja, temveč kot oviro, ki deli države in civilno družbo in ogroža prihodnost same Unije. Ta zgrešeni pogled ne upošteva dejstva, da bi bila kriza, ki se je začela v glavnem zunaj euroobmočja, še hujša, če ne bi bilo skupne valute.
- 2.7 Za zdaj neravnovesja in gospodarske razlike med posameznimi skupinami držav, ki obstajajo še od leta 1991 in se niso nikoli poskusila odpraviti, hromijo napredek pri povezovanju. Pojavljajo se celo nevarne težnje po ločevanju in renacionalizaciji.
- 2.8 Na ta način ni mogoče predvideti prihodnosti. Znaki oživitve rasti krepijo optimizem in odpravljajo krizni način delovanja. Vendar pa se delno zaradi nepopolne EMU in razdrobljenosti evropskega finančnega trga še za kar nekaj časa napoveduje bolj nizka oziroma skromna rast. Glede na nestanovitnost gospodarstva in morebitne težave v prihodnosti EESO opozarja, da ne smemo ignorirati teh vprašanj.
- 2.9 S tega vidika so bili nedavno sprejeti sicer omejeni, vendar nujno potrebni ukrepi, vključno s šesterčkom, dvojčkom in bančno unijo. Ti novi mehanizmi upravljanja pa se v veliki meri osredotočajo bolj na proračun in vprašanje stabilnosti kot na ljudi, zato rast in socialni ukrepi niso bili upoštevani. Poleg tega dolgotrajni postopki odločanja in kompleksnost sistema v državah članicah in v Svetu ustvarjajo prikrit ali odkrit odpor zaradi političnega nezaupanja in poudarjanja nacionalne suverenosti. To je že imelo ekonomske in socialne posledice za Unijo

² Glej govora Wolfganga Schäubla v cerkvi sv. Pavla v Frankfurtu 3. oktobra 2011 in ob podelitvi nagrade Karla Velikega maja 2012 ter govor Giorgia Napolitana v Evropskem parlamentu 3. februarja 2014.

³ Glej mnenje EESO ECO/340 o *poglobljeni in pravi ekonomski in monetarni uniji*, poročevalec: g. CEDRONE ([UL C 271, 19.9.2013](#)).

in je oslabilo njen mednarodni položaj, zato je ustvarjanje zaupanja ključnega pomena za rešitev težav.

- 2.10 EESO zato ponavlja, da potrebujemo v naslednjem zakonodajnem obdobju EU prepričljiv načrt z jasnimi roki in koraki, pri čemer se je treba osredotočiti na dokončanje EMU ob natančnem upoštevanju ciljev strategije Evropa 2020 in njenih vodilnih pobud. V tem mnenju je predlaganih nekaj glavnih elementov za ta načrt.
- 2.11 Diferencirano povezovanje v EU, ki uspešno deluje že na številnih področjih, bi moralo postati glavno načelo. Številne odločitve, ki so potrebne za dokončanje EMU, se lahko sprejmejo na podlagi sedanje zakonodaje in/ali okrepljenega sodelovanja, za nekatere pa bodo potrebne spremembe ustanovnih pogojev in/ali nova pogodba. S tem bi lahko nadoknadili zamujeno na področju dokončanja EMU in sprejeli več hitrih ukrepov, ne da bi ignorirali dolgoročni vidik, saj tudi euroobmočje potrebuje resnične strukturne reforme na institucionalni ravni poleg reform, ki bodo potekale v posameznih državah.

3. Prvi korak: resnični načrt za rast in delovna mesta v okviru sedanje zakonodaje

- 3.1 V okviru načrta novega zakonodajnega obdobja v EU bi bilo najprej treba podpisati in izvesti resnični pakt za rast, delovna mesta in stabilnost, da bi spodbudili oživitev gospodarstva in ustvarili pogoje za poplačilo dolgov (evropski *New Deal*). Del tega načrta bi morale biti vsaj naslednje točke:

- *euroobveznice, ki bi jih izdajala EIB in EIS* (to delno že poteka v obliki projektnih obveznic), ne da bi povečali zadolženost držav, za financiranje MSP in projektov na področju infrastrukture, zdravstva, šolstva, prenove mest, okolja in vseevropskih mrež. Takšno ciljno ukrepanje EIB in EIS bo znak evropske zavezanosti, da se izboljšajo finančni pogoji za zasebne naložbe⁴;
- *javne naložbe držav članic, tudi na področju sociale*⁵, s katerimi dopolnijo javne naložbe EU v okviru skupno določenega sistema; tako naj bi skupaj s pravimi strukturnimi reformami spodbudili tudi zasebne naložbe (zlato pravilo);
- *oslabitev ali začasna odprava varčevalnih ukrepov v času krize*, saj so ti ukrepi med glavnimi vzroki za recesijo, manjše povpraševanje in povečanje brezposelnosti, zaradi njih pa se je zavlekla tudi ponovna oživitev gospodarstva. Z drugimi besedami: zagotoviti je treba prehod z izključno varčevalnih ukrepov na skupne reforme, da bi omogočili trajnostno rast, ustvarjanje delovnih mest in večjo produktivnost⁶;

⁴ Glej mnenja EESO ECO/307 o *ponovni oživitvi rasti* ([UL C 143, 22.5.2012](#)), ECO/334 o *prihodnosti eura* ([UL C 271, 19.9.2013](#)) in ECO/340 o *poglobljeni in pravi ekonomski in monetarni uniji* ([UL C 271, 19.9.2013](#)), poročevalec: g. CEDRONE.

⁵ Glej mnenje EESO SOC/496 o *učinkih socialnih naložb*, poročevalec: g. GREIF (še ni objavljeno v UL).

⁶ Glej mnenje EESO ECO/336 o *ekonomskih politikah držav članic, katerih valuta je euro*, poročevalec: g. DELAPINA ([UL C 133, 9.5.2013](#)).

- usklajeni *spremljevalni ukrepi za rast, zaposlovanje in socialne vidike*, ki bi jih vključili v izvajanje dvojčka, šesterčka in fiskalnega pakta;
- *boljše izvajanje evropskega semestra*: na poti do ekonomske unije ima evropski semester, ki obstaja že štiri leta, neprecenljivo vlogo v procesu konvergence in prilagajanja gospodarstev. Čeprav je rezultat "mehke" metode usklajevanja, lahko da dobre rezultate. Treba pa ga je pravilno izvajati, narediti bolj transparentnega in izboljšati komunikacijo. Zagotoviti je treba vključenost in zavezanost socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe tako na evropski kot nacionalni ravni;
- *ustrezno upoštevanje nacionalnih programov reform*: upravljanje je ključnega pomena. Način dela državnih uprav je pri tem odločilno in izboljšave, kjer so potrebne, bi bilo treba jasno poudariti. Izvajanje nacionalnih programov reform, vključno s kakovostjo državne uprave, bi morale spremljati vse zainteresirane strani in Komisija;
- *polna odgovornost držav članic*: evropski semester je v sedanji obliki še vedno preveč tehokratski, kar ovira njegovo izvajanje. V ta proces bi bilo treba vključiti nacionalne parlamente in ustrezno obravnavati semester skupaj s socialnimi partnerji in drugimi organizacijami civilne družbe⁷.

4. **Poglobitev in dokončanje EMU v naslednjem zakonodajnem obdobju**

4.1 *Monetarni in finančni steber*

- 4.1.1 Ko gre za monetarno politiko, bi bilo treba v skladu z okrepljenim makroekonomskim upravljanjem znotraj euroobmočja dopolniti mandat ECB, da bi bila enakopravna centralnim bankam zunaj Evrope in centralnim bankam v evropskih državah, ki niso v EU in euroobmočju; tako bi lahko bila med drugim posojilodajalec v skrajni sili in enakopravni partner na mednarodnem prizorišču, hkrati pa imela vso avtonomijo. ECB bi morala imeti vse pristojnosti, da prepreči krize likvidnosti na način, ki bi bil ugoden za naložbe (MSP).
- 4.1.2 Vendar pa odgovornost ne sme biti samo na strani ECB. Za fiskalno in ekonomsko unijo potrebujemo polno delujočo *bančno unijo*⁸. Zaradi še vedno prisotnih povezav med vladami in bankami države članice ne želijo ustvariti potrebnih političnih in ekonomskih pogojev, s čimer se zavlačuje sprejetje najustreznejših in najučinkovitejših odločitev⁹. To ovira tudi učinkovit nadzor ECB nad vsemi bankami, s katerim naj bi odpravili finančno razdrobljenost, odstranili neželene povezave med nacionalnimi politikami in bankami ter ustvarili ugodne pogoje za čezmejno združevanje bank.

⁷ Glej mnenje EESO EUR/006 o *letnem pregledu rasti za leto 2014*, glavna poročevalka: ga. PICHENOT (še ni objavljeno v UL).

⁸ Glej mnenje EESO ECO/339 o *svežnji o bančni uniji*, poročevalec: g. TRIAS PINTÓ ([UL C 11, 15.1.2013](#)).

⁹ Glej sklepe Evropskega sveta z zasedanja 19. in 20. decembra 2013.

- 4.1.3 Evropski parlament je med pogajanja s Svetom glede bančne unije dosegel dogovor o napredku na področju enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje¹⁰. EESO v celoti podpira stališče EP. V prihodnosti bi morali sprejemati odločitve v smeri enotnega evropskega trga kapitala, ki bi bil podoben tistemu v ZDA.
- 4.1.4 Za popolno bančno unijo potrebujemo dobro strukturiran enotni mehanizem za reševanje, usklajene sisteme zajamčenih vlog v državah članicah in evropski mehanizem za stabilnost za neposredno dokapitalizacijo bank¹¹. S tem povezani sistem sprejemanja odločitev mora biti učinkovit in omogočati hitro ukrepanje. Določanje in izvajanje teh elementov je treba pospešiti.
- 4.1.5 Sama bančna unija ni dovolj, da bi spodbudili gospodarstvo in naložbe. Da bi *evropski finančni sektor* postal bolj odporen, se je treba v prihodnjih letih osredotočiti tudi na polno izvajanje sporazuma Basel III, na Odbor za finančno stabilnost in na iskanje rešitve za banke, ki so "prevelike, da bi smele propasti" v skladu z mednarodnimi dogovori (G-20).
- 4.1.6 Obsežni zakonodajni sveženj komisarja Barnierja o bankah in finančnih trgih, ki je bil objavljen nedavno, lahko pomembno prispeva k pravilnemu delovanju finančnih trgov v Evropi in ustvari stabilen in zanesljiv bančni sektor. To je izrednega pomena za realno gospodarstvo. Najnovejši sklepi Sveta s tega področja pa gredo samo delno v to smer.
- 4.1.7 Ustrezna finančna sredstva so najpomembnejša za oživitev gospodarstva in njegovo rast ter za razvoj. To pomeni, da mora zakonodaja EU na eni strani zagotoviti stroge okvirne pogoje za bančništvo in na drugi spodbujati dovolj priložnosti za operativno bančno dejavnost, zlasti z vidika olajšanja naložb, ki so nujno potrebne za rast. Ni treba posebej poudarjati, da so nujno potrebne zadovoljive rešitve za zagonska podjetja in MSP¹².

4.2 Makroekonomski in proračunski steber

- 4.2.1 Na tem področju je Evropski svet veliko razpravljal o zavezujočih sporazumih o gospodarskih reformah, vendar brez zadovoljivih rezultatov¹³. Zato EESO vztraja, da bi morala Komisija dopolniti svoj predlog o teh pogodbenih dogovorih in pozvati k nadaljnjim razpravam o njihovi obliki, financiranju in demokratični legitimnosti¹⁴.

¹⁰ Glej dogovor o enotnem mehanizmu za reševanje, ki sta ga sprejela Svet in EP 20. marca 2014.

¹¹ Glej mnenji EESO ECO/333 o *sanaciji in reševanju kreditnih institucij*, poročevalka: ga. ROUSSENOVA ([UL C 44, 15.2.2013](#)) in ECO/350 o *enotnem mehanizmu za reševanje*, poročevalec: g. MAREELS ([UL C 67, 6.3.2014](#)).

¹² Glej mnenji EESO ECO/347 o *dolgoročnem financiranju – sektorju finančnih storitev*, poročevalec: g. SMYTH ([UL C 327, 12.11.2013](#)) in ECO/365 o *dolgoročnem financiranju – nadaljnjih ukrepih*, poročevalec: g. SMYTH, soporočevalec: g. FARRUGIA (še ni objavljeno v UL).

¹³ Glej sklepe Evropskega sveta z zasedanja 19. in 20. decembra 2013.

¹⁴ Glej mnenji EESO ECO/348 o *instrumentu za konvergenco in konkurenčnost ter pomembnih reformah ekonomske politike*, poročevalec: g. CROUGHAN ([UL C 271, 19.9.2013](#)) in EUR/006 o *letnem pregledu rasti za leto 2014*, glavna poročevalka: ga. PICHENOT (še ni objavljeno v UL).

- 4.2.2 Partnerstva na podlagi skupnih pogodbenih dogovorov in s tem povezani solidarnostni mehanizmi bi lahko olajšali in podprli dobre politike prilagajanja. Ti dogovori bi prispevali tako k odgovornosti držav članic znotraj skupnega okvira in k reformam na vseh področjih, povezanih s trajnostno rastjo, konkurenčnostjo in zaposlovanjem, ki krepijo celotno EU¹⁵. Tak okvir bi EU omogočil odgovor na asimetrične šoke v posameznih državah, kar bi bila neke vrste solidarnost EU.
- 4.2.3 Tovrstna partnerstva bi lahko spodbudila kohezijo in zaupanje državljanov, kar je nujno, če želimo odpraviti skrbi v zvezi z nacionalno suverenostjo. To pa bo prispevalo k občutku pripadnosti evropski skupnosti, kar bo nujno za razvoj instrumentov EU, kot so proračun euroobmočja, Solidarnostni sklad Evropske unije in euroobveznice.
- 4.2.4 Konvergenca ekonomskih sistemov, vključno z davčnimi sistemi¹⁶, ter solidarnostni instrument sta ključna dejavnika za odpravljanje makroekonomskih in mikroekonomskih razlik med državami. Srednjeročno gledano bi ta instrument, tudi če bi bila potrebna sprememba Pogodbe, postal ekonomski kompenzacijski mehanizem, ki bi stabiliziral in povezal gospodarstva držav euroobmočja. Sčasoma bi lahko postal del skupnega proračuna euroobmočja. V tem okviru bi lahko uporabili tudi sredstva Kohezijskega sklada in strukturnih skladov.
- 4.2.5 Nova Komisija mora kot glavni akter v tem procesu sprejeti odgovornost za oblikovanje zakonodajnih predlogov v skladu z metodo komisarja Barnierja za regulacijo finančnega sistema na področjih, na katerih so do zdaj imele glavno besedo predvsem države članice, da bi spodbudili plodno razpravo v Svetu na podlagi konkretnih predlogov.
- 4.2.6 Do zdaj se Komisija ni dovolj posluževala te metode. Primeri, kjer bi lahko uporabili to metodo, so predhodno usklajevanje načrtov večjih reform ekonomskih politik, sporazumi o gospodarskih reformah skupaj s solidarnostnim mehanizmom, oblikovanje evropskega sklada za odkup dolga in kratkoročne obveznice ("eurobills"). Če bi bilo zaradi teh predlogov treba spreminjati Pogodbo, bi morala Komisija to jasno povedati članicam euroobmočja.
- 4.2.7 S takšnim pristopom bo Svet prisiljen zavzeti stališče do teh predlogov. Tak pristop bo poskrbel tudi za transparentnost in jasnost glede različnih političnih stališč in se izkazal za edini način, da odpravimo medvladni zastoj v sedanji sestavi. Komisija mora o tem jasno obvestiti različne zainteresirane strani, tudi širšo javnost.
- 4.2.8 Srednjeročno gledano potrebujemo (sicer že vse od Maastrichtske pogodbe) *ekonomsko upravljanje* za euroobmočje, ko gre za mikroekonomske in makroekonomske politike, in sicer namesto sedanje metode usklajevanja, ki je do zdaj prinesla bolj slabe rezultate, skupno

¹⁵ Glej tudi govor predsednika eurosкупine, g. Dijsselbloema, v enakem duhu: *The Euro Area at the crossroads*, seminar OECD, Bruselj, 17.2.2014.

¹⁶ Glej mnenje EESO ECO/336 o *ekonomskih politikah držav članic, katerih valuta je euro*, poročevalec: g. DELAPINA ([ULC 133, 9.5.2013](#)). Postopno bi bilo treba začeti upoštevati tudi druge pomembne davčne vidike.

odločanje o "temeljnih" vidikih teh politik. Euroobmočje si ne more privoščiti, da bi imelo še naprej skupno valuto in različne ekonomske politike, ki jih je treba združiti, da bi med drugim olajšali tudi delo ECB.

4.2.9 *Mehanizem redistribucije*, ki bi ga uporabljali v primeru asimetričnih šokov: načelo odgovornosti (ne samo držav, temveč tudi državljanov) bi moralo biti povezano z načelom solidarnosti. Zato so potrebni konkretni začasni ukrepi za najbolj ranljive skupine prebivalstva. Za to so odgovorni vsi državljanji in vse države.

4.2.10 Ravno tako pa si moramo prizadevati za ustrezen *lastni proračun euroobmočja* s skupnimi pravili – to je edina pot do skupne fiskalne politike in absorpcije morebitnih šokov v prihodnosti. Financirali bi ga lahko na primer s posebnim davkom, davkom na finančne transakcije (pod pogojem, da to velja za celotno euroobmočje), davkom na emisije CO₂, začasnim davkom na presežek plačilne bilance za več kot 6 % in z izdajanjem skupnih obveznic.

4.2.11 *Državni dolg*: oblikovati bi bilo treba mehanizem, ki bi omogočil, da dolg držav ne bi bil dostopen finančnim špekulantom, ne da bi to vplivalo na odgovornost držav, da odplačajo svoj dolg. Državni dolg, ki bi bil postopno konvertiran do višine 60 % (kakor je predlagal EESO¹⁷), ali del nad 60 % (v skladu s predlogom Komisije glede sklada za odkup dolga¹⁸), bi lahko hranili na konsolidiranem debetnem računu in države članice bi same skrbele za odplačevanje svojega deleža dolga. Druga možnost pa bi bila oblikovanje začasnega sklada s kratkoročnimi obveznicami ("eurobills") na podlagi medvladne pogodbe, ki bi omogočala izdajanje kratkoročnih dolžniških instrumentov euroobmočja, s čimer bi odpravili tveganje likvidnosti držav v euroobmočju. Komisija bi morala zdaj na podlagi sklepnih ugotovitev skupine strokovnjakov, ki je bila oblikovana, da bi ocenila koristi in tveganja posameznih možnosti skupnega izdajanja dolžniških instrumentov, pripraviti konkretne predloge o tem, katere instrumente bi uvedli in kdaj.

4.3 *Mikroekonomski steber*

4.3.1 Tudi mikroekonomskim politikam je treba posvetiti veliko pozornosti, zlasti industrijski politiki in politikam posameznih sektorjev, ki so nujne za rast evropskega gospodarstva, saj z razdrobljenim pristopom ne bomo prišli nikamor. Nekatere politike (in ustrezne postopke sprejemanja odločitev), ki neposredno vplivajo na nacionalne proračune, je treba zato združiti, da bi imeli skupno vizijo in skupno ukrepanje na ravni Komisije in držav članic zlasti glede:

- dokončanja enotnega trga;

¹⁷ Glej mnenje EESO ECO/307 o *ponovni oživitvi rasti*, poročevalec: g. CEDRONE ([UL C 143, 22.5.2012](#)).

¹⁸ Glej COM(2012) 777 final/2.

- ustvarjanja ugodnih pogojev za podjetja, da ostanejo ali se odprejo v Evropi, zlasti z odpravo razdrobljenosti trga;
- skupne industrijske politike¹⁹, ki krepí podlago za obstoječe in inovativne ter trajnostne gospodarske rezultate v celotni Evropi;
- skupne energetske politike, ki jo močno potrebujemo, saj je nujna za enakopravne in stabilne gospodarske pogoje v EU;
- obsežnih skupnih infrastrukturnih projektov in prometnih politik za izboljšanje povezanosti;
- zblíževanja pri obdavčitvi podjetij;
- storitev, vključno z bančnimi storitvami;
- trga dela in mobilnosti delavcev;
- raziskovalne politike.

4.4 *Socialni steber*

4.4.1 EESO vztraja, da so potrebni konkretni ukrepi glede socialnega vidika EMU²⁰. Število mladih, ki so zaposleni, je še vedno nevarno nizko. Komisija v novi sestavi bi morala skupaj z državami članicami prevzeti odgovornost za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev:

- s podporo ustvarjanja delovnih mest in zagonskih podjetij;
- s predlaganjem sprememb izobraževalnih politik na vseh ravneh v celotni Evropi ter po potrebi zdravstvenih politik;
- z omogočanjem pravih pogojev za čezmejno mobilnost delavcev;
- z davčnimi predlogi za lažje ustvarjanje delovnih mest;
- s predlogi za podporo pravic potrošnikov;
- z zagotavljanjem enakosti spolov;
- s socialnimi naložbami²¹.

4.4.2 Potrebujemo pravi socialni dialog na vseh ravneh. To pomeni, da je treba odpraviti ovire za učinkovito posvetovanje znotraj držav članic in med njimi. EU bi morala veliko prispevati k zblíževanju zainteresiranih strani iz različnih držav članic, da bi preučili uspešne prakse in pripravili načrte za izboljšanje pogojev za ustvarjanje delovnih mest.

4.4.3 Če želimo dokončati Unijo, zlasti euroobmočje, ne moremo ignorirati socialnih posledic sedanjih ekonomskih politik in njihovega reševanja v celoti prepustiti posameznim državam. Tako pri ekonomskih kot socialnih ukrepih je treba upoštevati ne samo parametre pakta za

¹⁹ Glej mnenje EESO CCM/108 o *industrijski politiki (posodobitev)*, poročevalec: g. VAN IERSEL, soporočevalec: g. GIBELLIERI ([UL C 327, 12.11.2013](#)).

²⁰ Glej mnenje EESO na lastno pobudo SOC/494 o *krepitvi socialne razsežnosti ekonomske in monetarne unije*, glavni poročevalec: g. DASSIS ([UL C 67, 6.3.2014](#)).

²¹ To pomeni tudi odpravo revščine. V zvezi s tem glej mnenje EESO SOC/496 o *učinkih socialnih naložb*, poročevalec: g. GREIF (še ni objavljeno v UL).

stabilnost temveč tudi širše makroekonomske parametre (npr. stopnjo brezposelnosti, stopnjo rasti, plačilno bilanco, stopnjo zaposlenosti, stopnjo revščine, porazdelitev dohodkov in bogastva itd.). Nemogoče je zagotoviti stabilnost EMU, če ni nikakršnih socialnih mehanizmov za euroobmočje, ki bi obravnavali posledice resne gospodarske recesije in/ali neravnovesij. Za nekatere od teh ukrepov bodo potrebne spremembe Pogodbe. Možni srednjeročni ukrepi:

- vzpostavitev skupnega sistema zavarovanja za brezposelnost poleg nacionalnih sistemov, po možnosti skupaj z oblikovanjem skupnih pravil za euroobmočje in z mobilnostjo delavcev;
- določitev ustreznega minimalnega dohodka za nekatere skupine pod pragom revščine in oblikovanje skupnih pravil za socialno varstvo in pomoč.

4.4.4 Tudi druge politike, ki povečujejo občutek pripadnosti ljudi in olajšujejo prosti pretok oseb, bi bilo ravno tako treba združiti v interesu javnosti. Med njimi so:

- vzajemno priznavanje kvalifikacij in diplom;
- kakovost in zagotavljanje javnih dobrin in storitev v euroobmočju, da bi to potekalo nemoteno, zlasti v primeru krize itd.

4.5 *Politični steber*

4.5.1 Za uresničitev tako obsežnega programa je potrebna demokratična legitimnost procesa sprejemanja odločitev. EESO v celoti priznava precejšnji napredek, ki je bil storjen v zadnjih letih, in meni, da je napredek v naslednjem mandatu mogoče doseči samo, če bomo posebno pozornost namenili vprašanjem odgovornosti, legitimnosti, demokratičnosti in transparentnosti ter komuniciranju.

4.5.2 V Evropi poteka vse ostrejša razprava o procesu povezovanja. Na ravni EU morajo politične stranke jasno opredeliti svojo usmerjenost, ki mora odražati stališča različnih političnih skupin v EP in prispevati k večji prepoznavnosti evropski političnih strank. Vseevropske volitve s čezmejnimi političnimi formacijami bi okrepile in precej olajšale evropsko razpravo.

4.5.3 Zaradi soodgovornosti in potrebe po podpori javnosti se morajo nacionalni parlamenti veliko bolj zavezati evropski razpravi. O zakonodajnih predlogih EU in nacionalnih programih reform bi morala potekati ustrezna razprava v nacionalnih parlamentih. Predvideti bi bilo treba interaktivne posvete o strateških vprašanjih med EP in nacionalnimi parlamenti, kar bi povečalo dinamiko med nacionalnimi parlamenti.

4.5.4 Komisija bi morala čim bolj učinkovito uporabljati metodo Skupnosti pri predstavljanju zakonodajnih predlogov in ukrepov, tudi v zadevah, ki so v skupni pristojnosti z državami članicami. Tako kot v preteklosti se bo obrestovala proaktivna in pogumna drža.

- 4.5.5 Na zaprosilo parlamentov in/ali civilne družbe bi morala biti Komisija povabljena k razpravam o evropskih zadevah v državah članicah.
- 4.5.6 Evropski svet in različne sestave Sveta, zlasti Ecofin, imajo glavno vlogo pri odločanju in so bistveni za odgovornost in legitimnost. Zato je potrebna večja transparentnost, saj je to odgovor na zahteve po demokratičnosti.
- 4.5.7 Člani Sveta, ki zastopajo nacionalne interese, in soodločevalci na ravni EU, pogosto ne govorijo enako doma in v Bruslju, kar ponavadi ustvarja precejšnjo zmedo in ovira dogovor. Dvoličnost je nesprejemljiva. Države članice bi se morale dogovoriti o skupnih političnih sporočilih in se jih držati na vseh ravneh odločanja.
- 4.5.8 Države članice imajo hkrati aktivno in pasivno vlogo v EMU. Zbliževanje z evropskim načinom ob ohranitvi nacionalnih upravnih postopkov in navad je možno, vendar bodo v številnih državah članicah potrebne številne prilagoditve. Zanesljive politične in upravne prakse bodo ključnega pomena za graditev zaupanja.
- 4.5.9 EESO poudarja, da mora tudi civilna družba odigrati svojo pogosto zapostavljeno vlogo v prihodnji izgradnji EU in bolj povezanem euroobmočju. Na številnih področjih je napredek odvisen delno ali v celoti od nevladnih akterjev. Civilna družba mora biti v celoti vključena. V preveč državah je civilna družba še vedno porinjena na stranski tir, medtem ko ji je treba ponuditi ustrezne instrumente, da se vključi v sprejemanje odločitev na institucionalni ravni. Civilna družba mora sprejeti svojo odgovornost in sodelovati v sprejemanju odločitev na ravni EU, da bi razširili njeno demokratično bazo. Brez njene aktivne udeležbe ne bo nikoli mogoče dokončati EMU.
- 4.5.10 Zlasti za socialne partnerje bi bilo koristno, če bi pregledali rezultate modela konsenza v državah članicah, za katerega se EESO močno zavzema. Priporočati je treba izmenjavo praks.
- 4.5.11 Po mnenju EESO je postalo očitno, da sedanja pravila niso ustrezna in da ne delujejo v skladu s pričakovanji ter da se z ukrepi na medvladni ravni ne zmoremo spopasti z izzivi, ki so pred EMU. Poleg tega si ne smemo domišljati, da bodo po koncu krize mehanizmi za stabilizacijo, ki so bili na hitro pripravljeni sredi najhujše nevihte, dovolj za to, da gremo naprej in preprečimo nove krize.
- 4.5.12 Edini način, da se izognemo takšnim dogodkom v prihodnosti, je sprememba pravil in procesa sprejemanja odločitev v euroobmočju, da bodo bolj transparentni in demokratični:
- imenovati bi bilo treba eno samo odgovorno osebo za euro in institucionalizirati euroskupino. Da bi izboljšali upravljanje euroobmočja, mora biti euroskupina sposobna sprejemati hitre odločitve in ukrepati v primeru krize. S tem bi postal proces sprejemanja odločitev bolj demokratičen in transparenten. Za začetek bi bilo treba ukiniti pravico do veta;

- oblikovati bi bilo treba mehanizem redistribucije in/ali postopoma uvajati lastni proračun euroobmočja, kakor je predlagano v točkah 4.2.9 in 4.2.10, da se zagotovijo javne dobrine, bolj poštena razporeditev sredstev v podporo reformam, da bi zmanjšali razlike med državami, po možnosti uvedli skupno politiko obdavčenja itd.;
- imeti bi morali eno samo predstavništvo v mednarodnih organizacijah;
- ukrepe vodilnega organa bi morali podpirati in o njih glasovati evropski poslanci iz euroobmočja ("europarlament"); glasovanja bi se lahko udeležili tudi drugi poslanci, vendar ne bi imeli pravice do glasovanja.

5. **Dolgoročni načrt: uvedba politične Evrope kot celote**

- 5.1 Poleg dokončanja EMU, kakor je opisano zgoraj, bi bilo dobro, če bi v naslednjem mandatu Evropskega parlamenta začeli z resnim razmislekom o poglobitvi EU kot celote in delovanju njenih institucionalnih organov ter izbiri politik, ki bi morale biti skupne. Po mnenju EESO bi bilo treba razmisliti o naslednjih vidikih.
- 5.2 Delo Komisije bi moral odobriti EP, ki bi ravno tako moral imeti pravico do pobude. EP bi bil lahko izvoljen na podlagi evropskih list evropskih strank.
- 5.3 Da bi izboljšali prepoznavnost, demokratično legitimnost in delitev pristojnosti, bi bilo treba odpraviti dvovladje predsednika Evropskega sveta in predsednika Komisije, ki bi ga moral izbrati EP ali izvoliti državljani EU na neposrednih volitvah, če bi se njegova vloga spremenila. Sedanji Svet bi lahko postal "senat držav" z novim načinom delovanja.
- 5.4 Med politikami, ki bi bile v celoti ali delno v pristojnosti EU in o katerih bi se odločalo na ravni EU, bi lahko bile zunanja politika in mednarodna vloga Unije, vključno z enim samim predstavništvom v mednarodnih organizacijah, obrambna politika (za tiste, ki bi to želeli), energetska politika, raziskovalna politika, politika azila in priseljevanja ter spoštovanje standardov in pravic s pristojnostjo ukrepanja v primeru, da jih države kršijo, kar že velja v primeru ekonomskih vprašanj in proračuna.
- 5.5 Novo institucionalno ureditev, ki je ni mogoče doseči samo z okrepljenim sodelovanjem, ter vlogo EP, Sveta, Komisije, EESO in OR bi lahko določili z novo konvencijo, ki bi morala končati svoje delo do leta 2019, ko bodo nove volitve v Evropski parlament.

6. **Komunikacija in poenostavitev**

- 6.1 Za povrnitev zaupanja je dobra komunikacija ključnega pomena. Po mnenju EESO je komunikacija najboljša, če jo zagotavljajo dobre politike in prakse z dolgoročno perspektivo za celotno evropsko družbo.

- 6.2 Spodbujati in izboljšati je treba komunikacijo z javnostjo. S komunikacijo se povečuje zanimanje in s tem razumevanje. To do zdaj ni bilo dovolj upoštevano, za kar so poleg Komisije krive tudi države članice. Izkoristiti je treba vse družbene medije.
- 6.3 EMU in sorodna področja so bila pogosto predstavljena kot tehnične zadeve, čeprav to niso, saj so povsem politične narave in močno vplivajo na vsakodnevno življenje vseh državljanov. O tem pa se redko govori na ta način, še manj pa sporoča, in tudi zato je med EU in navadnimi državljani tolikšen prepad.
- 6.4 Različne navade in situacije vsakodnevno močno odražajo pomanjkanje "skupnega jezika EMU", ki je včasih zelo nejasen in ogroža podporo javnosti. Po mnenju EESO je Komisija edina pristojna za predstavitev rešitve za to, saj ima pravico do dajanja pobud v zakonodajnem procesu EU. To se mora odražati v bolj politično obarvani Komisiji in Evropskem parlamentu kot do zdaj.
- 6.5 Civilna družba in socialni partnerji morajo imeti kot soudeleženi akterji ustrezno vlogo v tej komunikaciji, ki pa je pogosto nezadostna. Civilna družba in socialni partnerji morajo oblastem sporočiti zaskrbljenost in vprašanja državljanov in podjetij ter sodelovati pri njihovem reševanju. Izmenjava stališč mora potekati v obe smeri.
- 6.6 Evropa ne sme več dajati vtisa, da je nedostopna, kar je večinsko mnenje javnosti. Državljanom je treba jasno predstaviti zasluge evropskega povezovanja, konkretne korake naprej in njihove koristi, zlasti za naložbe, ustvarjanje delovnih mest in potrošnike. Za t. i. novo podobo Evrope morajo Komisija in države članice, ki so ključni akterji poleg političnih strank in civilne družbe, najprej oblikovati skupno strategijo komunikacije in poenostavitve.

V Bruslju, 9. julija 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Henri MALOSSE
